

AZ EP-KÉPVISELŐK JOGÁLLÁSA

- Az Európai Parlament (EP) képviselői mandátum gyakorlásának lényeges szempontja az iratokba való betekintési jog, amelyet a státútumban és a Parlament eljárási szabályzatában is rögzítettek.
- **Minősített adat fogalma az EU-jogban:** olyan információ, amelyet különböző minősítéssel láttak el, és amelynek kiszolgáltatása sértheti az EU-nak vagy tagállamainak érdekeit.
- **Külföldi minősített adat fogalma a hazai jogban:** az EU intézményei, továbbá az EU képviselőiben eljáró tagállam, vagy nemzetközi szervezet által készített és törvényben kihirdetett olyan adat, amelyhez történő hozzáférést az EU intézményei valamint az EU képviselőiben eljáró tagállam vagy nemzetközi szervezet minősítés keretében korlátozza.
- Az EP képviselői biztonsági tanúsítvány nélkül, nyilatkozat aláírásával kaphatnak hozzáférést az EU-minősített adatokhoz az EU Confidential szintig. A magasabb minőségű információkhoz való hozzáféréshez felhatalmazással kell rendelkezniük.

A Kormány 2013. szeptember 13-án nyújtotta be a [T/12228.](#) számú törvényjavaslatot az Európai Parlament magyarországi képviselőinek jogállásáról szóló 2004. évi LVII. törvény módosításáról. A jogalkotás célja, hogy a magyar EP-képviselők - megfelelő igazolás birtokában – hozzáférhessenek az EU minősített dokumentumaihoz.

Az európai parlamenti (EP) választások

Az Európai Parlament tagjait 1979 óta általános és közvetlen választásokon, öt éves időtartamra választják. A képviselők megválasztásának módja tagállami hatáskörbe tartozik, így általában a nemzeti parlamenti választási rendszerek szabályait követik.

A legutóbbi választásokat 2009 júniusában tartották, közel 400 millió részvételre jogosult állampolgár részvételével. A legközelebbi választásokra 2014-ben kerül sor.

Az első magyarországi EP-választás 2004. június 13-án zajlott le, átmenetileg 24 mandátumért, a legutóbbi, 2009. június 7-i választáson pedig – a nizzai szerződésnek megfelelően – 22 mandátumért. A magyarországi választások szabályait a [2003. évi CXIII. törvény](#) az Európai Parlament tagjainak választásáról és a [2013. évi XXXVI. törvény](#) a választási eljárásról (XVI. fejezet az Európai Parlament tagjainak választása) szóló törvények tartalmazzák.

A hazai választás arányos választási rendszerben, listás szavazással történik. Listát a pártok működéséről szóló [1989. évi XXXIII. törvény](#) szerint bejegyzett pártok állíthatnak. A mandátumok kiosztása a [D'Hondt-módszer](#) alapján történik. A választópolgárok pártlistára adják le szavazataikat, a listáról a jelöltek a párt által bejelentett sorrendben jutnak mandátumhoz.

EP választások szabályozása az EU tagállamaiban

A jelöltindítás szabályozása tagállami szinten nagy eltérést mutat: néhány esetben a jelöltállítás csak pártoknak és koalícióknak megengedett, egyes tagállamokban további feltétel, hogy csak nemzeti parlamenti és/vagy európai parlamenti pártok indulhatnak a választásokon (pl. Dánia, Észtország, Finnország, Németország, Görögország, Lettország, Litvánia). A bolgár és olasz szabályozás lehetővé teszi magánszemélyek indulását is a választásokon, ehhez azonban a vonatkozó jogszabályokban meghatározott aláírás-mennyiség szükséges, amely gyakran meghatározott díj vagy letét kötelezettségével párosul. A választókerületek száma hat tagállam kivételével (Belgium, Egyesült Királyság, Franciaország, Írország, Lengyelország és Olaszország) általában egy, a képviselői helyek kiosztása többségében D'Hondt-módszerrel történik.

A bekerülési küszöbérték Magyarországon, Csehországban, Franciaországban, Lengyelországban, Litvániában, Németországban, Romániában és Szlovákiában 5 százalék, Ausztriában, Svédországban és Szlovéniában 4 százalék, Görögországban 3 százalék, 14 tagállamban pedig nincs meghatározva.

Választójog tekintetében a 18. életévét betöltött, nyilvántartásba vett uniós állampolgár vehet részt a szavazáson, Ausztria kivételével, ahol a korhatár 16 év. Szigorúbb, lakóhelyhez kötött szabályokat határoz meg Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Luxemburg, Olaszország, és Szlovákia nemzeti szabályozása.

A **szavazáson való részvétel** általában nem kötelező, ez alól kivétel Belgium, ahol a szavazás elmulasztása büntetést von maga után; Cipruson a szavazás kötelező, de nincs büntetés; Olaszországban pedig a szavazás „állampolgári kötelesség”.

Az **EP képviselői helyek száma** a tagállamok lakosságával arányos: a legnagyobb ország 99, a legkisebb 5 hellyel rendelkezik. A helyek kiosztására pontos számolási mód nincs, a felosztás kormányközi tárgyalások eredménye (demográfiai adatok és a degresszív arányosság elvének érvényesítésével), amelynek megváltoztatása az összes tagállam kormányának egyhangú döntésével lehetséges.

A [Lisszaboni Szerződés](#)nek megfelelően a jelenleg 766 fős EP 2013 júniusában fogadta el a képviselők számának csökkentéséről szóló [javaslatot](#), amelynek értelmében a következő választásokon létszámuk 15 fővel csökken. Ezzel **Magyarország** a 11 úgynevezett közepes méretű tagállamhoz hasonlóan egy helyet veszít, azaz **21 mandátumhoz jut**.

EP-képviselők jogállása, a képviselői mandátum jellemzői

A közvetlen választások bevezetéséig az alapítószerződések szabályozták az EP-képviselők jogállását. A nagy változatosságot mutató tagállami szabályozásokban néhány közös alapelv azonban már kezdetektől szerepelt, így például a képviselők:

- **megbízatusukat szabadon gyakorolják;**
- **mandátumukból vissza nem hívhatók**, de megbízatusuk bizonyos esetekben idő előtt véget érhet (pl. haláleset, lemondás vagy összeférhetetlenség esetén);
- **mentelmi joggal rendelkeznek**, amelyet a nemzeti hatóságok kérésére az EP plenáris ülése felfüggeszthet;
- az **összeférhetetlenségi szabályok** egy részét európai szinten határozták meg, de a tagállamok tovább bővíthetik az összeférhetetlennek minősített tisztségek körét.

Az EP 2003 júniusában terjesztette elő a képviselők jogállásáról szóló tervezetét, amelynek célja a képviselői feladatokkal összefüggő jogok és köteleességek szabályozása. A 2005 szeptemberében elfogadott statútum a 2009-ben kezdődő parlamenti ciklus első napján lépett hatályba.

Az EP képviselőkkel kapcsolatos **hazai hatályos jogszabály a [2004. évi LVII. törvény](#)** az Európai Parlament magyarországi képviselőinek jogállásáról címet viseli.

MINŐSÍTETT ADAT VÉDELME ÉS HOZZÁFÉRHETŐSÉGE AZ EP-BEN

Az EP-képviselői mandátum gyakorlásának lényeges szempontja az **iratokba való betekintési jog**, amely nem vonatkozik automatikusan az ún. minősített dokumentumokhoz való hozzáférésre. Ezt a területet az Európai Parlament és a Tanács között 2002 novemberében aláírt intézményközi megállapodása szabályozta kizárólag a közös biztonság- és védelempolitikai témákban.

A Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-i hatályba lépésével azonban a Parlament társjogalkotó hatásköre jelentősen bővült. A Szerződés szerint az EP-t az eljárás minden szakaszában teljes körűen tájékoztatni kell, ami szükségessé tette az EP-képviselők számára a közös biztonság- és védelempolitika területén kívül eső **minősített dokumentumokhoz való hozzáférési lehetőség** biztosítását. Ezért az EP javaslatot tett az említett intézményközi megállapodás felülvizsgálatára. Ennek módosított szövegéről 2012. feb-

ruárban megszületett az [előzetes megállapodás](#), amelyet a két intézmény képviselője várhatóan 2013 őszén ír alá.

2011. június 6-án a [Parlament elnöksége a bizalmas információk EP általi kezelésére](#) új szabályokat fogadott el. Ezeket az intézkedéseket a Bizottsággal kötött keretmegállapodás alapján vezették be, amelynek célja, hogy megkönnyítsék azoknak a szabványoknak és eljárásoknak a kialakítását, amelyek valamennyi uniós intézménynél biztosítják a minősített adatok kezelésének azonos elbírálását.

A minősített adat fogalma az EU-jogban

Az EU-minősített adat olyan információ, amelyet az alábbiakban felsorolt minősítésekkel láttak el, és amelynek kiszolgáltatása sértheti az EU vagy tagállamainak érdekeit. Ezek olyan információk és anyagok, amelyek minősítése:

- **EU Szigorúan Titkos** (EU Top Secret) - engedély nélküli kiszolgáltatása **rendkívül súlyosan** sérthetné az Unió, illetve tagállamainak alapvető érdekeit;
- **EU Titkos** (EU Secret) - engedély nélküli kiszolgáltatása **súlyosan** sérthetné az Unió, illetve tagállamai alapvető érdekeit;
- **EU Bizalmas** (EU Confidential) - engedély nélküli kiszolgáltatása **sérthetné** az Unió, illetve tagállamai alapvető érdekeit;
- **EU Korlátozott Terjesztésű** (EU Restricted) - engedély nélküli kiszolgáltatása **hátrányosan érinthetné** az Unió, illetve tagállamai érdekeit.

Hozzáférés az EU minősített adataihoz – biztonsági ellenőrzési eljárás

A 2011-es EP elnöki határozat alapján a képviselők biztonsági tanúsítvány nélkül, nyilatkozat aláírásával kaphatnak hozzáférést az EU-minősített adatokhoz az EU Confidential szintig (ezt a szintet is beleértve).

A magasabb minősítésű információkhoz való hozzáféréshez felhatalmazással kell rendelkezniük. Felhatalmazást azok az EP-képviselők kapnak, akiket a **tagállamok illetékes nemzeti hatóságai** biztonsági ellenőrzésnek vetettek alá. Az EP elnöke azt követő-

en adhatja meg a felhatalmazást, hogy megkapta a tagállamok illetékes hatóságainak kedvező véleményét. A nemzeti hatóságok elutasító véleményéről értesítik az EP képviselőjét is, aki meghallgatást kérhet az elnöktől. Ha az elnök szükségesnek tartja, a nemzeti hatóságtól további tájékoztatást kérhet. Ha az elutasító véleményt a hatóságok ezt követően is megerősítik, akkor a felhatalmazást nem lehet megadni. A felhatalmazás általában ötéves időtartamra érvényes és megújítható.

Az **elnök visszavonhatja a felhatalmazást**, amely határozatról értesíteni kell az érintett képviselőt, aki meghallgatást kérhet az elnöktől és az illetékes nemzeti hatóságtól.

Az EP Biztonságért Felelős Igazgatósága listát vezet az EP azon képviselőiről, akik felhatalmazást vagy ideiglenes felhatalmazást kaptak.

MINŐSÍTETT ADAT VÉDELME: NEMZETKÖZI ÉS HAZAI GYAKORLAT

Az EU tagországaiban a minősített adat védelméért felelős nemzeti hatóságoknak a **kormányzati rendszerben elfoglalt helye és felépítése** eltérő. Az EU részéről egyetlen követelmény, hogy a titokvédelemmel összefüggő feladatok ellátására legyen kijelölt nemzeti hatóság, és a minősített adatok védelme az EU-ban elfogadott biztonsági elveknek megfelelő legyen.

Több országban (Csehország, Franciaország, Olaszország) a miniszterelnökség szervezetében vagy közvetlenül a miniszterelnök irányítása alatt működik a titokvédelmi hatóság. Németországban megosztott szervezetrendszerben, néhány uniós államban pedig a nemzetbiztonsági szolgálatok illetve a védelmi minisztériumok gyakorolják a titokvédelmi hatósági jogköröket (pl. Egyesült Királyság, Hollandia, Lengyelország).

A minősített adatról szóló **legfontosabb magyar jogszabály** a [2009. évi CLV. törvény](#) a minősített adat védelméről és a Nemzeti Biztonsági Felügyelet működésének, valamint a minősített adat kezelésének rendjéről szóló [90/2010. \(III. 26.\) Korm. rendelet](#).

A minősített adat védelméről szóló hazai szabályozás célja a nemzeti és a külföldi minősített adatok védelmének egységes szabályozása, az EU minősített adatainak védelmével összefüggő jogi szabályozásra. A minősített adathoz személyi biztonsági tanúsítvánnyal és titoktartási nyilatkozattal rendelkező felhasználó a felhasználói engedélyben meghatározott rendelkezési jogosultságokkal férhet hozzá.

A MINŐSÍTETT ADAT: FOGALMAK A HAZAI JOGBAN

Külföldi minősített adat

A hazai jogi szabályozás megkülönböztet nemzeti és a külföldi minősített adatot. Külföldi minősített adat az EU valamennyi intézménye és szerve, továbbá az EU képviselőiben eljáró tagállam, a külföldi részes fél vagy nemzetközi szervezet által készített és törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés vagy megállapodás alapján átadott olyan adat, amelyhez történő hozzáférést az EU intézményei és szervei, az EU képviselőiben eljáró tagállam, más állam vagy külföldi részes fél, illetve nemzetközi szervezet minősítés keretében korlátozza. A külföldi minősített adatot amennyiben más jogi aktus nem rendelkezik róla, e törvény szerint kell kezelni.

Személyi biztonsági tanúsítvány

Meghatározza, hogy az adatot felhasználni kívánó személy milyen legmagasabb minősítési szintű adat felhasználására kaphat fel-

használói engedélyt és igazolja, hogy a felhasználó meddig és milyen minősítési szintű adatokhoz férhet hozzá.

Kiadásához nemzetbiztonsági ellenőrzés lefolytatása szükséges. A személyi biztonsági tanúsítvány nem adható ki, és a már kiadott tanúsítványt vissza kell vonni, ha a nemzetbiztonsági ellenőrzés kockázati tényezőt tár fel. A személyi biztonsági tanúsítvány a kiállítás dátumától számított 5 évig érvényes.

A személyi biztonsági tanúsítványt Magyarországon a Nemzeti Biztonsági Felügyelet adja ki.

Felhasználói engedély

A minősítő, valamint a felhasználói engedély kiadására jogosult által írásban adott felhatalmazás, amely tartalmazza a minősített adattal kapcsolatos egyes jogosultságok meghatározását.

Titoktartási nyilatkozat

A minősített adatot felhasználó személy nyilatkozata arról, hogy a minősített adat védelmére vonatkozó szabályokat megismerte, és a titoktartási kötelezettségét tudomásul vette.

Nemzeti Biztonsági Felügyelet (NBF)

Az [NBF](#) önálló feladattal és hatósági jogkörrel rendelkező szervezet, amelynek feladata a minősített adat védelmének hatósági felügyelete, a minősített adatok kezelésének hatósági engedélyezése és felügyelete, valamint a nemzeti iparbiztonsági hatósági feladatok ellátása.

Források:

- [Európai Parlament honlapja](#)
- [Parlament elnöksége a bizalmas információk EP általi kezeléséről](#)
- Európai Parlament [Eljárási Szabályzata](#)
- [2004. évi LVII törvény](#) az Európai Parlament magyarországi képviselőinek jogállásáról
- [2009. évi CLV. törvény a minősített adat védelméről](#)
- Nemzeti Biztonsági Felügyelet működésének, a minősített adat kezelésének rendjéről szóló [90/2010. \(III. 26.\) Korm. rend.](#)

Készítette: Csákó Beáta
Képviselői Információs Szolgálat

Országgyűlési Könyvtár

E-mail: infoszolg@parlament.hu
Intranet: <http://infoszolg.ogyk.hu>
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.